

ANALYSIS OF THE LEGAL PROVISIONS REGARDING THE GENERAL REGIME OF INFORMATION ON ADOPTION

Ioana Raluca TONCEAN LUIERAN

Lecturer, Phd, „Dimitrie Cantemir” University, Târgu Mureș

Abstract: Adoption is governed throughout the entire procedure by the principle of confidentiality. But the adoptee's right to know and establish his identity is guaranteed by art. 26 para. (1) of the Romanian Constitution, according to which "authorities respect and protect intimate, family and private life". Interests regarding the information on the adoption can be multiple, and the holders of the request can be both the adopted person and the natural parents or biological relatives. However, access to this information may disrupt the lives of other participants in the procedure. That is why the legislator paid special attention to the general legal regime of information regarding adoption, which is established by special law, respectively Law no. 273/2004 regarding the adoption procedure. The present study proposes an exhaustive analysis of domestic and international regulations regarding information on adoption, as well as the procedure to be followed to obtain it.

Keywords: adoption, the confidentiality of the adoption, the identity of the adopted person, the information regarding the adoption, natural parents.

Principiul garantării confidențialității adopției

În prezent, adopția este guvernată de un set de principii care contribuie la eficientizarea întregii proceduri. Dintre acestea, principiul confidențialității permite asigurarea securității informațiilor cu privire la identitatea persoanelor implicate în procedură. Convenția europeană în materia adopției de copii¹ prevede în art. 22 cerința ca statele semnatare să adopte reglementări ca adopțiile să aibă loc, după caz, fără dezvăluirea identității adoptatorului către părinții firești. Totodată, Convenția impune ca procedura în fața instanței să se desfășoare sau cel puțin să poate fi autorizată a se desfășura cu „ușile închise”.

Principiul confidențialității este consacrat explicit de art. 1 lit. f) din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției², astfel că datele de identificare ale adoptatorului sau, după caz, ale familiei adoptatoare, precum și cele ale părinților firești sunt confidențiale.

Pe parcursul desfășurării adopției, părinții naturali și adoptatorii nu se întâlnesc, neavând acces la datele de identificare ale fiecăruia. În acest sens, părinții firești sunt chemați să își dea consimțământul la adopție în condiții de maximă confidențialitate, în camera de consiliu și fără a se indica date cu privire la adoptator sau familia adoptatoare³.

¹ Convenția europeană revizuită în materia adopției de copii de la Strasbourg a fost adoptată în 27 noiembrie 2008 și ratificată prin Legea nr. 138/2011, publicată în Monitorul oficial al României nr. 515 din 21 iulie 2011.

² Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004, fiind ulterior modificată, completată și republicată.

³ A se vedea O. Mihăilă, *Adopția. Drept român și drept comparat*, Editura Universul Juridic, București, 2010, pp. 57-58.

Așa cum am arătat anterior⁴, considerăm că principiul confidențialității îl protejează, pe de o parte, pe adoptator de orice șicanări din partea părinților firești, care ar putea recurge la șantaj sau orice alte ingerințe, iar pe de altă parte, pe părinții firești de orice presiuni pe care le-ar putea efectua persoana sau familia adoptatoare.

Totodată, urmare a încuviințării adopției, adoptatul se desprinde de „relațiile firești”, rezultate din faptul biologic al nașterii într-o anumită familie și intră în legături familiale noi – rudenie civilă, devenind parte a familiei care l-a adoptat. Cu alte cuvinte, concomitent cu crearea unei noi filiații civile, filiația firească încetează. Astfel, aplicarea principiului confidențialității este justificată și din prisma adoptatului.

Cadrul legislativ al informațiilor privind adopția

Totuși, dreptul la identitate al ființei umane este garantat și recunoscut de numeroase acte normative interne și internaționale. Din conținutul complex al dreptului la identitate rezultă și dreptul de a-și cunoaște originile și propriul trecut. Potrivit art. 7 din Convenția cu privire la drepturile copilului⁵, acesta, „în măsura posibilului, are dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit de aceștia”. Printr-o identitate de exprimare, dispoziția este preluată de art. 9 alin. (2) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului⁶.

Așa cum s-a constatat în doctrină⁷, dreptul la cunoașterea identității biologice a fost interpretat de Curtea europeană a drepturilor omului din perspectiva art. 8 – Dreptul la viață privată din Convenția europeană a drepturilor omului⁸. Potrivit jurisprudenței, statelor membre le revine obligația pozitivă, de a crea cadrul legal necesar care să asigure accesul la informațiile pentru cunoașterea propriei identități⁹.

⁴ A se vedea I.R. Toncean Luieran, *Adopția conform noilor reglementări interne ale României*, Editura Universul Juridic, București, 2020, pp. 87-88.

⁵ *Convenția cu privire la drepturile copilului* a fost adoptată de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la data de 20 noiembrie 1989 și ratificată prin adoptarea legii Legea nr. 18/1990 pentru ratificarea Convenției cu privire la drepturile copilului, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 108 din 28 septembrie 1990 și, apoi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 314 din 13 iunie 2001.

⁶ Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004 și, apoi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014, fiind ulterior modificată și completată.

⁷ A se vedea, S. Stoicescu, *Dreptul adoptatului de a-și cunoaște originile versus principiul confidențialității informațiilor. Compatibilitatea reglementării naționale cu jurisprudența CEDO*, în *Curierul Judiciar*, nr. 7/2021, pp. 393-394.

⁸ *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* a fost adoptată la Roma la data de 4 noiembrie 1950 și ratificată prin Legea nr. 30/1994, publicată în Monitorul Oficial al României nr.135 din 31 mai 1994, fiind ulterior modificată și republicată.

⁹ Având în vedere faptul că vorbim despre mai mulți titulari, atât ai dreptului la viață privată cât și în ceea ce privește dreptul de a obține informații, amintim că legiuitorul nostru a subliniat că trebuie avute în vedere, printre altele, nevoile și aspirațiile diferite ale persoanelor în asigurarea egalității de șanse, pe de o parte, iar pe de altă parte reducerea inegalităților și eliminarea discriminării, ca aspecte pentru care luptă atât organismele internaționale cât și instituțiile interne. Pentru mai multe de detalii în acesta sens, a se vedea O.V. Nagy, *Egalitatea de șanse*, în *Journal Of Romanian Literary Studies*, Editura Arhipieleag XXI Press, Tg. Mureș, 2022, p. 674 și O.V. Nagy, *Reducerea inegalităților și a discriminării la nivel mondial*, în volumul Simpozionului național cu participare internațională, *Noi paradigme ale educației și cunoașterii*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2021, p. 46.

Analizând mai multe spețe de același tip, doctrina¹⁰ a arătat că este incident dreptul la viață privată al mai multor titulari, respectiv al adoptatului, al familiei adoptatoare și al familiei biologice, însă simpla existență a unui raport juridic nu a avut relevanță, cât existența *de facto* a unei legături familiale.

Sub denumirea generică „Informațiile cu privire la adopție”, art. 474 din Codul civil¹¹ statuează că „modul în care adoptatul este informat cu privire la adopție și la familia sa de origine, precum și regimul juridic general al informațiilor privind adopția se stabilesc prin lege specială”. Normele speciale sunt prevăzute la Capitolul V (art. 75-83) din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției, coroborate cu Metodologia privind contactarea părinților firești sau a rudelor biologice, accesul adoptatului la informații vizând originile sale și propriul trecut, precum și accesul părinților firești sau al rudelor biologice ale persoanelor adoptate la informații referitoare la persoana adoptată, aprobată prin H.G. nr. 448/2017¹².

Referitor la informațiile privind adopția, în temeiul art. 83 din Legea nr. 273/2004, acestea se păstrează minimum 50 de ani de la data rămânerii definitive a hotărârii de încuviințare a adopției. Datele care sunt păstrate vizează identitatea părinților firești, precum și istoricul medical al copilului și al familiei sale. Legea nr. 273/2004 nu ne indică unde se păstrează această evidență, însă cel mai probabil e vorba despre Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții¹³, autoritate însărcinată să sprijine persoana adoptată în vederea exercitării dreptului de a-și cunoaște originile și propriul trecut.

Ab initio trebuie să subliniem faptul că adoptatorii au obligația să informeze copilul că este adoptat. Informarea este graduală, dacă este cazul, și se face cu concursul compartimentului de adopții din cadrul Direcției generale pentru protecția drepturilor copilului de la domiciliul acestuia, „al organismelor private autorizate, al cabinetelor individuale, al cabinetelor asociate sau al societăților civile profesionale de asistență socială și/sau de psihologie”¹⁴. Desigur, aceste organisme trebuie să fie acceptate de A.N.P.D.C.A., cu care să fii încheiat convenții de colaborare.

De asemenea, din analiza dispozițiilor legale, rezultă că titularul cererii de informații poate fi adoptatul¹⁵, părinții biologici sau rudele biologice ale acestuia¹⁶.

Accesul adoptatului la informații privind adopția

¹⁰ A se vedea S. Stoicescu, *op. cit.*, p 394.

¹¹ Legea nr. 287/2009 privind Codul civil a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009 și, apoi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011, fiind ulterior modificată și completată.

¹² H.G. nr. 448/2017 pentru aprobarea Metodologiei privind contactarea părinților firești sau a rudelor biologice, accesul adoptatului la informații vizând originile sale și propriul trecut, precum și accesul părinților firești sau al rudelor biologice ale persoanelor adoptate la informații referitoare la persoana adoptată a fost publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 524 din 5 iulie 2017, în continuare *Metodologia*.

¹³ Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții este organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, aflat în subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, denumit în continuare A.N.D.P.D.C.A.

¹⁴ A se vedea art. 81 alin. (1) din Legea nr. 273/2004.

¹⁵ A se vedea art. 75-79 din Legea nr. 273/2004.

¹⁶ A se vedea art. 80 din Legea nr. 273/2004.

Procedura de obținere de informații de către adoptator este diferită după cum cererea are în vedere originile sale și propriul trecut ori identitatea părinților firești sau a rudelor biologice.

Informațiile referitoare la adopție, altele decât identitatea părinților firești sau a rudelor biologice, sunt furnizate de A.N.P.D.C.A., în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii. Aceste informații vizează realizarea adopției, informații privind locul nașterii, numele și prenumele anterioare adopției, istoricul personal și traseul instituțional¹⁷. Cererea poate fi depusă de adoptatul cu capacitate deplină de exercițiu sau de reprezentantul legal al persoanei adoptate fără capacitate de exercițiu. În completare, Metodologia impune ca adoptatul fără capacitate de exercițiu să aibă cunoștință despre adopție. Considerăm această cerință ca superfluă având în vedere obligația adoptatorului de a informa copilul cu privire la adopția sa.

În plus, în ambele situații adoptatul trebuie să participe la o ședință de consiliere din care să rezulte că este echilibrat din punct de vedere psihoemoțional. Urmare a acestei ședințe, se întocmește¹⁸ un raport de consiliere, care, în temeiul art. 7 alin. (2) teza a II-a din Metodologie, se înmânează adoptatului sau reprezentantului acestuia. Potrivit art. 8 din Metodologie „cererea se transmite A.N.P.D.C.A. și este însoțită de copia actului de identitate și a certificatului de naștere ale adoptatului și, după caz, de copia actului de identitate a reprezentantului legal”. Observăm astfel că raportul de consiliere a fost omis dintre actele necesare, ori raportul este esențial pentru eliberarea informațiilor privind adopția. De aceea propunem de *lege ferenda* introducerea raportului de consiliere la enumerarea actelor necesare la art. 8 din Metodologie.

Referitor la părinții firești și rudele biologice, adoptatul beneficiază de sprijin din partea A.N.P.D.C.A. privind identificarea acestora, căutarea și facilitarea contactării lor, precum și organizarea și pregătirea întâlnirii cu aceștia.

Informațiile privind identitatea părinților firești sau a rudelor biologice pot fi solicitate de către adoptat după dobândirea capacității depline de exercițiu, în condițiile art. 77 alin. (1) din Legea nr. 273/2004.

Competența soluționării cererii de cunoaștere a identității părinților firești este a tribunalului în a cărui rază domiciliază adoptatul, iar - dacă nu are domiciliul în România - competența aparține Tribunalului București, în condițiile art. 77 alin. (1) din Legea nr. 273/2004. Evident, și în această situație este necesară participarea adoptatului la cel puțin o ședință de consiliere, din care să rezulte este echilibrat din punct de vedere psihoemoțional. Urmare a acestei ședințe, se întocmește un raport de consiliere, care - împreună cu copia documentului de identitate a solicitantului, documentul care atestă adopția și stabilirea filiației față de cel puțin unul dintre părinții firești - este anexat cererii pentru autorizarea accesului la informațiile vizând identitatea părinților firești¹⁹.

¹⁷ A se vedea art. 2 lit. a) din Metodologie.

¹⁸ Potrivit art. 7 alin. (2) teza I din Metodologie, „consilierea poate fi realizată de către D.G.A.S.P.C. în a cărei rază teritorială se află domiciliul adoptatului, de O.P.A., precum și de către cabinete individuale, cabinete asociate sau societăți civile profesionale de asistență socială și/sau de psihologie care au încheiat convenții cu A.N.P.D.C.A.”.

¹⁹ Documentele sunt eliberate de către A.N.P.D.C.A., la solicitarea adoptatului, în conformitate cu art. 77 alin. (2) din Legea nr. 273/2004.

Soluționarea cererii se realizează cu citarea adoptatului și a A.N.P.D.C.A.. Instanța admite cererea doar dacă are convingerea că solicitantul a avut stabilită filiația față de cel puțin unul dintre părinții firești, că informațiile solicitate nu îl afectează psihic pe solicitant și doar în urma consilierii acestuia, în conformitate cu art. 79 alin. (4) din Legea nr. 273/2004. Potrivit Metodologiei, urmare a hotărârii judecătorești, adoptatul va obține numele și prenumele părinților firești sau a rudelor biologice valabile la momentul adopției, precum și data și locul nașterii acestora. Ținem să subliniem că părinții firești nu au calitate procesuală și astfel, nu se pot împotrivi divulgării identității lor. Instanța de judecată apreciază strict în concordanță cu interesul adoptatului, cu dreptul său la identitate, la o imagine corectă asupra rădăcinilor sale și a trecutului său.

Pe cale de excepție, înainte de dobândirea capacității depline de exercițiu, identitatea părinților naturali poate fi dezvăluită doar pentru motive medicale. În acest caz, conform art. 81 alin. (2) din Legea nr. 273/2004, procedura este administrativă, se realizează de către A.N.P.D.C.A., iar titularii cererii pot fi oricare dintre adoptatori, adoptatul ori reprezentantul unei instituții medicale. Legiuitorul nu stabilește care ar putea fi motivele medicale invocate, însă solicită anexarea unor documente emise de o unitate medicală ori cadru medical care să justifice necesitatea furnizării acestor informații. Mai mult, este prevăzută²⁰ situația unor urgențe medicale când demersurile necesare contactării părinților firești se vor desfășura cu celeritate, în maxim trei zile lucrătoare de la data înregistrării cererii.

De asemenea, art. 81 alin. (3) din Legea nr. 273/2004 statuează expres posibilitatea ca solicitantul să se adreseze direct A.N.P.D.C.A., în situația în care adoptatul deține informații asupra identității părinților biologici. Astfel, se vor derula demersurile necesare pentru contactarea părinților sau a rudelor firești, fără a mai fi nevoie de o hotărâre judecătorească de autorizare a accesului la informații.

Trebuie subliniat că facilitarea contactării de către adoptat a părinților firești ori rudelor biologice se realizează doar dacă există acordul privind contactarea al acestora. Astfel, chiar în condițiile îndeplinirii cerințelor legale de către adoptat, părinții firești sau rudele biologice pot refuza să relaționeze cu adoptatul. În atare situație, ori când aceștia nu pot fi găsiți, A.N.P.D.C.A., informează persoana adoptată cu privire la acest aspect fără a fi dezvăluite datele cu caracter personal actuale ale părinților firești sau ale rudelor biologice căutate.

Accesul părinților firești sau al rudelor biologice la informații privind adopția

Procedura de solicitare a informațiilor cu privire la persoana adoptatului se desfășoară de către A.N.P.D.C.A., nefiind de competența instanțelor judecătorești. Potrivit art. 18 alin. (1) din Metodologie, informațiile care nu presupun acordul prealabil al adoptatului sunt: „confirmarea adopției, anul încuviințării acesteia, caracterul intern sau internațional al adopției, precum și dacă persoana adoptată figurează în evidențele autorităților ca fiind în viață sau decedată”²¹.

²⁰ A se vedea art. 15 din Metodologie.

²¹ A se vedea art. 80 alin. (1) din Legea 273/2004.

În condițiile art. 80 alin. (2) din Legea nr. 273/2004, pentru alte informații referitoare la adoptat este necesar acordul expres al adoptatului care a dobândit capacitate deplină de exercițiu sau al adoptatorului ori familiei adoptatoare, dacă acesta este minor. Și în această situație solicitantii beneficiază de sprijin din partea A.N.P.D.C.A., care va proceda la contactarea și informarea adoptatului cu privire la conținutul solicitării.

În mod simetric, nici adoptatul nu este obligat să relaționeze sau să ofere orice alte date părinților firești ori rudelor biologice. Dacă adoptatul sau familia adoptatoare refuză, solicitantul va primi doar datele cu caracter general menționate. Oricum, adoptatul va putea reveni asupra deciziei fiind facilitată relaționarea ulterioară.

Observăm, că spre deosebire de adoptat, părinții firești ori rudele biologice nu trebuie să parcurgă o ședință de consiliere la depunerea cererii de informare. Probabil legiuitorul a apreciat că implicarea psihoemoțională nu este la fel de profundă, deși cu siguranță efectele pot fi majore și în acest caz.

Concluzii

Concluzia generală care se desprinde în urma celor prezentate este că legiuitorul român a creat cadrul general favorabil accesului la informațiile privind adopția, atât în ceea ce îl privește pe adoptat, cât și pe părinții firești ori rudele biologice. Procedura este diferită în mod justificat, întrucât și interesele pot fi diferite și chiar conflictuale. Așa cum am arătat dezvăluirea identității părinților firești nu presupune automat asigurarea relaționării cu aceștia. La fel și informarea părinților firești sau a rudelor biologice cu privire la adoptat nu înseamnă că acesta va fi găsit sau va dori relaționarea. Legiuitorul a reușit să echilibreze interesele celor două părți, astfel încât limitele impuse să fie juste și echitabile.

De asemenea, desfășurarea procedurii adopției în aplicarea principiului confidențialității nu îngrădește dreptul adoptatului de a-și cunoaște originile și propriul trecut. Confidențialitatea procedurii are rolul de a proteja interesele părților implicate, dar nu limitează dreptul la identitate al adoptatului.

Bibliografie

Convenția cu privire la drepturile copilului;
 Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
 Convenția europeană revizuită în materia adopției de copii de la Strasbourg;
 Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului;
 Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției;
 Legea nr. 287/2009 privind Codul civil;
 H.G. nr. 448/2017 pentru aprobarea Metodologiei privind contactarea părinților firești sau a rudelor biologice, accesul adoptatului la informații vizând originile sale și propriul trecut, precum și accesul părinților firești sau al rudelor biologice ale persoanelor adoptate la informații referitoare la persoana adoptată;
 O. Mihăilă, *Adopția. Drept român și drept comparat*, Editura Universul Juridic, București, 2010;
 O.V. Nagy, *Egalitatea de șanse*, în JOURNAL OF ROMANIAN LITERARY STUDIES is submitted for indexation in the ERIH-PLUS European Reference Index for the Humanities and Social Sciences, Editura Arhipeleag XXI Press, Tg. Mureș, 2022.

O.V. Nagy, *Reducerea inegalităților și a discriminării la nivel mondial*, în volumul Simpozionului național cu participare internațională, *Noi paradigme ale educației și cunoașterii*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2021;

S. Stoicescu, *Dreptul adoptatului de a-și cunoaște originile versus principiul confidențialității informațiilor. Compatibilitatea reglementării naționale cu jurisprudența CEDO*, în *Curierul Judiciar*, nr. 7/2021;

I.R. Toncean Luieran, *Adopția conform noilor reglementări interne ale României*, Editura Universul Juridic, București, 2020.